

Prof. Dr. Bartha László

1931–2019

Bartha László 1931. január 24-én született Kemeccsén. A debreceni Kosuth Lajos Tudományegyetemen (KLTE) 1953-ban végzett, majd szaktovábbképzési céllal a Debreceni Orvostudományi Egyetemen még további két évig tanult (1956–1958). Demonstrátorként már az egyetemi évek alatt bekapcsolódott a kutatómunkába, 1958-tól Budapesten, a MTA Műszaki Fizikai Kutató Intézetében dolgozott tudományos kutatóként, majd hosszú időn keresztül (1988–1998), ő volt az intézet első számú vezetője. 1998-tól tudományos tanácsadóként dolgozott az MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézetben, ahol 2006-ban megkapta a professor emeritus instituti címet.

Tudományos életpályáját számos minősítő okirat is fémjelzi: a természettudományi doktori címet 1959-ben, kémiai szakterületen szerezte meg, (A kristálynövekedés kinetikája $PbSO_4$ (szil)/telített oldat rendszerben); 1968-ban lett a kémiai tud. kandidátusa (Kis-koncentrációjú szennyezők mozgásának és eloszlásának vizsgálata fémekben, izotóp-indikációs módszerrel). 1975-ben a kémiai tud. doktora (A volfrám izzószál fizikai kémiája), s rá egy évre címzetes egyetemi tanári kinevezést is kapott a KLTE-től, ahol 1996-ban habilitált. Ugyanebben az évben lett tiszteletbeli professzora a kínai Changsha-i műszaki egyetemnek is. Szakmai-tudományos és oktatást támogató kapcsolatai a Miskolci Egyetemmel is bővültek, melynek elismeréseként 2009-ben megkapta az egyetem díszdoktora címet.

Kiterjedt hazai és külföldi kapcsolataival, kiemelkedő műszaki-tudományos szakismeretével a Magyar Tudományos Akadémia számos bizottságában és munkabizottságában vállalt tagságot és aktív vezető szerepet. Több cikluson keresztül volt meghatározó tagja a Metallurgiai Tudományos Bizottságnak és elnöke a Kémiai Metallurgiai és Öntészeti Albizottságnak. Bartha László kiemelkedően sok esetben volt doktori pályázatok bírálója, opponense is.

A volfrámalapú izzólámpagyártási, a korszerű és energiatakarékos világi-

tástechnikai, továbbá a magas olvadáspontú fémek újszerű alkalmazástechnikai kutatási területeihez kapcsolódó nemzetközi szakmai testületekben és szakfolyóiratok szerkesztőbizottságaiban is sok jelentős feladatot vállalva dolgozott.

Számos kitüntetése közül a legfontosabbak: Bródy Imre-díj, MTA-díj, Max Planck-érem, MFKI-érem, Fehér Dániel-érem, a Munka Érdemrend ezüst fokozata, Feltalálói Aranyérem.

Hosszabb külföldi szakmai utakat tett (1962 és 64 között Kanadában az ottawai Fémek Kémiai Kutatólaboratóriumában; később három alkalommal is egy-egy hónapig Németországban, a Max Planck Institut für Metallforschungnál.

Publikációinak száma 160, szerző és részes 30 magyar és 18 külföldi szabadalomban, valamint öt szakkönyv szerzője, társszerzője vagy szerkesztője.

Bartha László a fizikai-kémia jeles tudósaként elsősorban a volfrám fizikájával és kémiájával foglalkozott, területe a fémkutatás volt. Ki kell emelni érdemei közül, hogy igazgatóként figyelme nem szűkölt le a fémkutatásra, hanem az intézet, az MFKI más tématerületeit is segítette.

Amikor lehetővé vált, támogatta a sikeres kollégák spin-off cégalapítási kezdeményezéseit, az intézet jelentős részvénycsomaggal rendelkezett a Ferenczi György által alapított SEMILAB-ben. Szoros ipari kapcsolatot tartott fenn a TUNGSRAM-mal, majd a GE-vel.

A 89. évében, 2019. augusztus 2-án elhunyt Bartha László hamvait augusztus 30-án helyezték el a budapesti Városmajori Jézus Szíve templomban, ahol a búcsúbeszédet mondott az MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet nevében dr. Pécz Béla és dr. Harmat Péter.

Dr. Bartha László professzor halála nagy veszteség a családnak, számos felsőoktatási intézménynek, vezető anyagtudományi és fémkutatási intézetnek, és a magyar tudománynak.

Pécz Béla

Énekes Lajos

1940–2019

Elment egy kolléga, egy jó barát, egy kohász, mindenki „Lajos bácsija”.

Szentesen született 1940. december 19-én. Gyerekkorát Celldömölkön élte át, általános iskolai tanulmányait itt végezte. 1956–1960 között a sztálinvárosi Kerpely Antal Kohászati Technikumban tanult. Itt kohász technikus szakmát szerzett, tanult szakmájától sosem szakadt el. A középiskola elvégzése után a Szerszámgépipari Művek Székesfehérvári Köszörűgépgyárában helyezkedett el. A vas- és acélkohászati szakmák több ágában kipróbálta magát, de az öntészet érdekelte leginkább.

1970-ben ágazatot és munkahelyet változtatott, és a Magyar Alumíniumipari Tröszt tagvállalatához, a Székesfehérvári Könnyűféműbe került. A képlékenyalakítási előtermékeket gyártó Öntöde Gyáregységben hozzáértése és érdeklődése gyorsan átsegítette az indulási nehézségeken és hamarosan művezető, majd műszakvezető főművezető lett. Érdeklődése, szakmai fejlődésre törekvése vezette újra az iskolapadba. A Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- és Fémipari Főiskolai Karán 1975-ben szerzett kohómérnöki képesítést.

A '70-es évek végén az alumíniumipari fejlesztés során az öntödei tevékenységekben jelentős szerepet vállalt, fejlesztési, beruházási feladatokat kapott. Munkái közül többek között a D-jelű olvasztó-öntőegység építését, annak beüzemelését, az elektromágneses öntés bevezetését, az elektro-

mágneses keverés honosítását, valamint a fémtisztítási technológiák bevezetését kell említeni. A '80-as években a szervezeti, szerkezeti átalakítások során olvasztó-öntő üzemvezetői feladatokkal, majd a karbantartás szervezésével, vezetésével bízták meg. Ezeket a feladatokat magas szinten, vezetői elismerésének kivívásával végezte.

A vállalat privatizációját követően részt vett az átalakítási munkákban, az öntöde korszerűsítésében az új kihívásoknak megfelelő átalakításban. A megújuló munkahely kialakításában döntő érdemeket szerzett.

1995-ben nyugdíjba vonult, ami megérdemelt pihenést hozhatott volna, azonban számára a szakmájában való további tevékeny részvételt jelentette. Mint nyugdíjast alkalmazta a Tűzállótechnika Kft., ahol tovább folytatta szakmáját. Érdeklődése, szerteágazó ismerete, fáradhatatlansága, jókedve új munkahelyén is elismerést váltott ki.

Munkája mellett rendezett magánéletében 55 évig élt kiegyensúlyozott, boldog házasságban, majd kísérté figyelemmel gyermekei, unokái életét.

2019 márciusában bekövetkezett váratlan balesetét követően július 5-én, 79 éves korában hunyt el. Temetése 2019. július 26-án Székesfehérváron volt. Egy embert, tisztelt munkatársat, barátot, szeretett hozzátartozót kísért utolsó útjára sok-sok tisztelője.

Isten nyugosztaljon Lajos bácsi, Jó szerencsét!

Zachár László

1940–2019

1928. december 7-én született Budapesten. Középiskolai tanulmányait a fővárosban, felsőfokú tanulmányait a Moszkvai Színesfém Főiskola Technológiai Szakán 1948–1953 között végezte, az NME Kohómérnöki Kar, kohóipari gazdasági mérnöki szakát 1964-ben fejezte be.

A kőbányai Könnyűféműben mint igazgató, majd a Székesfehérvári Könnyűféműben különböző vezetői beosztásokban dolgozott.

Az 1960-as évek végén a késztermék-gyártó üzem megszervezésével,

és annak vezetésével bízták meg. Fiatal műszaki munkatársakat vett fel, akiket atyai szeretettel, de következetesen erős kézzel tanított és vezetett. Már az 1970-es években a piacgazdasági szempontokat figyelembe véve irányította a készárutermelést. Az általa vezetett egységből olyan termékek kerültek ki, mint a mezőgazdasági öntözőberendezések, a pékek és kereskedők munkáját megkönnyítő kenyérszállító konténerek, a lámpaoszlopok, lámpakarok, a bányászok fizikai megterhelését csökkentő süveggerendák,

a hidegfolytatási eljárással készült vas-alu keresztbordácsövek.

Tudta, hogy a késztermékek iránti kereslet növekedését csak új technológiák bevezetésével, a géppark megújításával, új gépek beszerzésével lehet kielégíteni. A vezetése alatt dolgozó Készáru Gyáregységbe francia gyártmányú indukciós csőhegesztőt telepítettek, melynek kapacitását részben külföldi megrendelők kötötték le. A keskenyszalag lakkozó a reluxa redőnyök hazai gyártását tette lehetővé. A finn gyártmányú korszerű eloxáló műtermelésének jelentős része külföldi piacokon talált gazdára.

A Magyar Alumínium folyóiratnak szerkesztőbizottsági tagja és gyakori szakírója volt. Munkája közben többször kapott Kiváló Dolgozó kitüntetést,

a Nehézipar Kiváló Dolgozója elismerésben kétszer részesült. Az Ipari Minisztérium Kiváló Feltaláló ezüst, majd a Munkaérdemrend bronz fokozatát 1989-ben kapta meg.

1991-ben vonult nyugdíjba.

Az OMBKE-ben 1972-ben rendezett II. Alumínium Konferencia rendező bizottságában végzett szervező munkát. 1995-ben 40 éves egyesületi tagságáért Soltz Vilmos-emlékéremmel tüntették ki.

2019. augusztus 9-én Budapesten az Óbudai temetőben szűk családi, baráti és munkatársi körben búcsúztunk az alumíniumipar egyik nagy öregétől.

Kedves Lac! Emléked megőrizzük! Nyugodj békében!

Sz. F.

Gyürüsi Ferenc

1946–2019

Ismét eltávozott körünkből egy nagy tudású alumíniumipari szakember, aki több mint 40 év aktív munkáját a székesfehérvári Könnyűfémű Hengerművében töltötte.

Családját Csehszlovákiából költöztették át, ő még ott született.

1964-ben végzett a veszprémi Színesfémipari Technikumban. Még abban az évben a Könnyűfémű Hengerművében kezdett gyakornokként, később a hőkezelés területén dolgozott, ahol csoportvezető lett. Mikor az 1962–70 közötti nagy fejlesztés eredményeként létrejött a Széleszalag Hengermű, hideghengerész-ként folytatta munkáját, ahol rövidesen szintén csoportvezetővé nevezték ki.

Munka mellett szerzett diplomát a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem kohómérnöki karán 1981-ben. Kohómérnökként a Hengermű Technológiai Osztályára került, s nyugdíjba vonulásáig ezen a területen tevékenykedett. Sok termék- és technológiafejlesztésben vett részt, az általa kidolgozott jó néhány módszert a mai napig alkalmazzzák.

Munkáját, szakmáját, tevékenységi területét mindig nagyon komolyan vette, a termelésben szerzett gyakorlati

tapasztalatait jól kamatoztatta mérnöki munkája során is. Olyan ember volt, aki nem a rangot, címet, hanem a tudást, szakmai elkötelezettséget becsülte, az ilyen kollégákat könnyen elfogadta, velük szívesen dolgozott csapatban. Véleménye, látásmódja mindig megalapozott volt, szeretett vitatkozni, de elfogadta mások szakmai véleményét akkor is, ha az különbözött az övétől. Tudására szükség volt a cég Alcoa időszakában is, egyik fő szereplője volt az 1995-ben bevezetett új termelésirányítási rendszernek (FLITS), amelynek a KÖFÉM „testreszabásában”, fejlesztésében elvéülhetetlen érdemei voltak.

Pályafutása során mindig szívesen foglalkozott oktatással, kedvvel adta át sokrétű tudását a fiatal mérnökollégáknak. Már nyugdíjas volt, de ez irányú munkájára a Hengermű még jónéhány évig igényt tartott.

Az OMBKE-nek 1982-től haláláig tagja volt.

Rövid, de súlyos betegség után távozott közülünk augusztus elején.

Fer! Ezúton is kívánunk végső Jó szerencsét és örök nyugodalmat.

Virág János

XIII. Fazola Fesztivál

Miskolc–Ómassa 2019. szeptember 13–14.

A rendezvényről szóló beszámoló a 45. oldalon olvasható

FELHÍVÁS

Tisztelt Tagtársak, kedves Olvasóink!

Már évekkel korábban felmerült az igény, hogy a Bányászati és Kohászati Lapok elektronikus formában is elérhető legyen. Ennek megfelelően a BKL lapok újabb évfolyamai PDF-formátumban folyamatosan felkerülnek a lapok kiadója, az OMBKE honlapjára az alábbiak szerint:

BKL Bányászat 2003-tól,
BKL Kohászat 2003-tól,
BKL Kőolaj és Földgáz 2005-től.

Az OMBKE tagjai az egyesület megalapítása (1892) óta ingyenesen kapják a lapot. A jelenlegi Alapszabály szerint „a tag az egyesület valamelyik szaklapját szakosztályi tagsága, ill. egyéni igénye alapján külön előfizetési díj nélkül megkapja, de erről a jogáról írásban le is mondhat.” Jelenleg a tagság 5%-a – többnyire családtagok – nem kéri a lapot.

Felmerült viszont, hogy a mai információs és elektronikus környezetben többen csak a lap elektronikus változatára tartanának igényt, ami a nyomtatott lapok postázási költségeiben megtakarítást jelenthetne.

Felkérjük ezért tisztelt tagtársainkat, hogy aki nem tart igényt a lap nyomtatott változatára, hanem az elektronikusra, az szíveskedjen ezt e-mailben jelezni:

- a Bányászat – Kőolaj és Földgáz esetében a bkl.banyaszat@t-online.hu,
- a Kohászat esetében a bkl.kohaszat@gmail.com címen.

Az aktuális lapszám a nyomdai megjelenésével egyidejűleg felkerül az OMBKE honlapjára (www.ombkenet.hu), és a nyomtatott lapról lemondók a fenti lemondáskor megadott e-mail címükre értesítést kapnak, hogy a lapszám megjelent és a honlapon elérhető, letölthető.

A nyomtatott lapról való lemondás az illető egyesületi tagdíját nem befolyásolja.

Akik továbbra is a nyomtatott lapot igénylik, azoknak nincs semmi teendőjük.

Tisztelt tagtársaink együttműködését ezúton is köszönjük!

Budapest, 2019. november
Jó szerencsét!

Az OMBKE Kiadói Bizottsága

Selmecbányai Szalamander 2019. szeptember 6–7.

Dallos István fotója